چهارشنبه ۲۶ آذر ۱۴۰۴
شماره ۴۵۸۴
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANONLINE

گفت‌وگو با دکتر علیرضا نظام‌زاده، یکی از پراستنادترین استادان دانشگاه آزاد

چطور مقالات کاربردی و پرتعداد داشته باشیم؟

ابوالفضل مظاهری - سارا طاهری
گروه دانشگاه

در دنیای پژوهش، استادان دانشگاه نقش محوری در شکل‌دهی آینده علمی کشور دارند؛ کسانی که با ساعت‌ها تلاش در آزمایشگاه و کلاس درس، نه تنها دانشجویان را آموزش می‌دهند، بلکه مسیر پژوهش کاربردی را نیز هموار می‌کنند. یکی از این استادان برجسته، علیرضا نظام‌زاده، عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا است که نام او در سامانه علم‌سنجی دانشگاه آزاد به‌عنوان سومین نام برتر در فهرست استادان پر ارجاع و فعال قرار دارد. در ایام هفته پژوهش با این چهره علمی فعال به گفت‌وگو نشسته‌ایم تا تصویری روشن از پشت صحنه تلاش‌های علمی و آموزشی استادان داشته باشیم؛ از چالش‌های پژوهشی در ایران، ارتباط دانشگاه و صنعت، نقش شاگردان در شکل‌دهی تیم‌های علمی، تا اهمیت هدایت دانشجویان به سمت مطالعات اولیه و کار کاربردی. نظام‌زاده در این گفت‌وگو تجربیات شخصی و خاطراتی از استادان تأثیرگذار خود را به اشتراک می‌گذارد و درباره نقش پژوهش در کشور سخن می‌گوید. این گفت‌وگو فرصتی است برای درک اینکه چگونه یک استاد می‌تواند با پشتکار، همت و اخلاق حرفه‌ای، بر دانشجویان و فضای علمی کشور اثرگذار باشد و همزمان دغدغه‌های جامعه و نیازهای صنعت را در مسیر تحقیق و توسعه قرار دهد. مشروح این گفت‌وگو را می‌توانید در سایت فرهیختگان بخوانید و یا تماشا کنید.

اچ-ایندکس (h-index) شما در سامانه دانشگاه آزاد ۸۸ و ۲۶۲ مقاله علمی و بیش از ۱۸ هزار استناد در کارنامه علمی شما ثبت شده است. اینکه یک فرد یا یک پژوهشگر ایندکس علمی بالایی داشته باشد نشان‌دهنده چیست؟ می‌توانیم این عدد را نشانه حجم فعالیت‌های او بدانیم؟

در مقالات علمی و به‌طور کلی در فعالیت‌های پژوهشی که به چاپ می‌رسند، ارزش محتوایی مقاله اهمیت بسیار زیادی دارد و اینکه موضوع مقاله چه باشد، نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کند. همچنین اعتبار مجله‌ای که مقاله در آن منتشر می‌شود از اهمیت بالایی برخوردار است. به همین دلیل، مقالاتی که در مجلات معتبر منتشر می‌شوند و از محتوای علمی و پژوهشی بالایی برخوردارند، توسط محققانی که در همان زمینه پژوهشی فعالیت می‌کنند، مورد استناد و ارجاع قرار می‌گیرند. بنابراین مقاله‌ای که ارجاع یا سایتیشن بیشتری دارد، اهمیت موضوع بالاتری داشته و به‌گونه‌ای بوده که توسط محققان مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین چنین مقاله‌ای معمولاً در یک ژورنال معتبر منتشر شده و آن ژورنال از نظر بین‌المللی اعتبار بالایی دارد. در این میان، میزان فعالیت خود محقق نیز بسیار مهم است. بسیاری از محققان کارهایی انجام می‌دهند که یا ارزش چاپ ندارند، یا به دلیل کمبود وقت‌گذاری و نبود همت کافی برای به چاپ رساندن نتایج، این آثار منتشر نمی‌شوند. این مسئله باعث می‌شود نتایج علمی و پژوهشی آن‌ها به چاپ نرسد و در دسترس قرار نگیرد. بنابراین می‌توان گفت فعالیت بالای محقق، منجر به افزایش ارجاعات و در نتیجه افزایش سایتیشن اچ-ایندکس او می‌شود.

فعالیت علمی خود را از چه زمانی آغاز کردید؟

استخدام بنده به‌صورت رسمی از سال ۱۳۷۸ آغاز شد. در آن زمان دانشجوی دکتری بودم و با مرتبه علمی مربی استخدام شدم. پس از اخذ مدرک دکتری، با مرتبه علمی استادیار به فعالیت خود ادامه دادم. به‌طور کلی اعتقاد دارم که در حوزه آموزشی باید وقت گذاشت و فعال بود. در دوره کارشناسی زمان زیادی صرف آموزش می‌کنم و سال‌ها با دانشجویان این مقطع کار کرده‌ام. این موضوع جزء باورهای من است و همواره به دانشجویانم توصیه می‌کنم که اگر فردی در مقطع کارشناسی چیزی نیاموزد، در مقاطع بالاتر نیز به جایگاه مطلوبی نخواهد رسید. همواره تأکید می‌کنم که شالوده و پایه اصلی، مقطع کارشناسی است.

به همین دلیل زمان زیادی را صرف کار با دانشجویان می‌کنم، نسبتاً سخت‌گیر هستم و وقت قابل توجهی برای آن‌ها می‌گذارم. در ابتدای فعالیت‌های پژوهشی من، دانشگاه ما مقطع دکتری نداشت و تنها در مقطع کارشناسی ارشد فعال بود. از همان ابتدا تمام فعالیت‌های من در واحد شهرضا متمرکز بوده است. در این مسیر، دو یا سه دانشجوی کارشناسی ارشد داشتم که انصافاً دانشجویان خوبی بودند. لازم می‌دانم تأکید کنم که بخش عمده این موفقیت‌ها حاصل همت و تلاش بالای دانشجویان بوده است. دانشجویان کارهای پژوهشی را انجام دادند و بنده نتایج آن‌ها را به چاپ رساندم. البته راهنمایی‌های بنده نیز در این مسیر نقش داشته‌است؛ اما دانشجویان نیز بسیار پرکار بودند. اولین مقاله‌ای که به چاپ رساندم در یک ژورنال معتبر شیمی منتشر شد. با وجود اینکه نخستین مقاله بنده بود، در مجله Analytica Chimica Acta چاپ شد که در آن زمان ضریب تأثیر آن حدود چهار بود. دومین مقاله نیز در یکی مجلات بسیار معتبر در زمینه محیط‌زیست و شیمی، یا به‌طور مشخص شیمی محیط‌زیست، به شمار می‌رود و آن نیز ضریب تأثیری در حدود چهار داشت. درواقع، دو مقاله نخست من در مجلات معتبر به چاپ رسید. اولین مقالات بنده در سال ۲۰۱۰ منتشر شدند و می‌توانم بگویم فعالیت پژوهشی خود را تقریباً از سال ۲۰۰۹ آغاز کردم و نتایج آن در سال ۲۰۱۰ به چاپ رسید.

به‌طور کلی، اعتقاد دارم زمانی که کاری را می‌پذیرم، در قبال آن مسئولیت دارم و باید برای آن وقت بگذارم. خودم وقت می‌گذارم و خوشبختانه دانشجویانم نیز وقت می‌گذارند و درنتیجه، خروجی‌های پژوهشی به‌تدریج افزایش پیدا کرده است. همواره سعی کرده‌ام هر دانشجویی که کاری انجام می‌دهد، چه در مقطع کارشناسی ارشد و چه در مقطع دکتری، حداقل بتوانم یک مقاله از کار او به چاپ برسانم.

من دانشجویان دکتری دارم و دانشجویان کارشناسی ارشد زیادی نیز داشته‌ام. برخی از دانشجویان کارشناسی ارشد، باورتان نمی‌شود، چهار مقاله در ژورنال‌های معتبر از پایان‌نامه آن‌ها چاپ شده است؛ به‌طوری که هر چهار مقاله آن‌ها دارای ضریب Q1 است. در مقطع دکتری نیز دانشجویانی داشته‌ام که هشت مقاله در ژورنال‌های معتبر به چاپ رسانده‌اند. البته همه دانشجویان این‌گونه نیستند؛ تعداد زیادی از دانشجویان دکتری من حداقل دو یا سه مقاله به چاپ رسانده‌اند، برخی ۶ مقاله دارند و برخی حتی تا هشت مقاله نیز منتشر کرده‌اند.

نخستین دانشجوی دکتری من که دفاع کرد، در روز دفاع خود پنج مقاله چاپ‌شده در پنج ژورنال معتبر دارای ضریب تأثیر Q1 داشت.

به دانشجویان سخت می‌گیرد؟

من به دانشجویانم صراحتاً می‌گویم اگر قصد کار کردن ندارید، بهتر است با استاد دیگری همکاری کنید. اگر قرار است با من کار کنید، شما مانند یک کودک علمی هستید که من باید طی دو سال رشدش بدهم و در قبال آن مسئولیت دارم. اگر این مسئولیت را پذیرفتم، موظف‌ام. اگر می‌توانید با من کار کنید، یا علی؛ و اگر نمی‌توانید، همان ابتدا سراغ فرد دیگری بروید؛ روش من این‌گونه است. البته هم چون می‌بینند وقت گذاشته می‌شود، قدرشناس هستند و به همان اندازه که من وقت می‌گذارم، آن‌ها نیز تلاش می‌کنند.

البته سمت دیگر این ماجرا دانشجویانی هستند که می‌گویند برخی استادان برای انتشار مقاله از آن‌ها سوءاستفاده می‌کنند.

بله. چنین مواردی هم داریم؛ اما دانشجویانی که خدا نصیب ما کرده، واقعاً دانشجویان خوبی بوده‌اند.

یعنی این‌طور نیست که سخت بگیرید تا تعداد مقالات خودتان بیشتر شود؟

خیر. حتی الان دانشجویان کارشناسی ارشدی دارم که از دهه ۹۰ دفاع کرده‌اند و به دلیل کمبود وقت، مقالات آن‌ها هنوز به چاپ نرسیده است. شاید حدود پنجاه یا شصت مقاله وجود داشته باشد که می‌تواند منتشر شود؛ اما فرصت کافی برای چاپ آن‌ها نداشته‌ام. می‌توانستم به آن‌ها بگویم تا مقاله چاپ نشود اجازه دفاع ندارید.

بنابراین، مسئله این نیست که بخواهم صرفاً تعداد مقالات خودم را افزایش بدهم. اتفاقاً به دانشجویان می‌گویم چون شما شهریه پرداخت می‌کنید و وقت شما در حال گذر است، من به شما مدیونم. اگر حتی یک ترم به سنوات شما اضافه شود، هم از بابت هزینه‌ای که پرداخت کرده‌اید و هم از بابت زمانی که از دست می‌دهید و فرصت شغلی‌ای که ممکن است از بین برود، من در قبال شما مسئول و مدیون هستم.

با دانشجویان خود صمیمی هم می‌شوید؟ بعد از دوره فارغ‌التحصیلی ارتباط را حفظ می‌کنید؟

بله. با دانشجویان ارتباط خود را حفظ می‌کنم و حتی در بسیاری موارد ارتباط ما جنبه خانوادگی پیدا کرده است. برای مثال، اگر پدر دانشجویی بیمار شود، تماس می‌گیرم و پیگیر حال او می‌شوم. از این موارد زیاد داریم.

به ماجرای مقالات برگردم؛ اگر تعداد مقالات را تقسیم‌بندی کنیم، با توجه به این‌که فعالیت شما از حوالی سال ۲۰۱۰ آغاز شده و حدود ۱۵ سال از آن زمان گذشته است، به‌طور متوسط سالیانه حدود ۱۷ مقاله منتشر کرده‌اید.

بله. همین حدود.

سخت نیست؟ یعنی هر ماه بیش از یک مقاله منتشر کرده‌اید.

بله، همین‌طور است. من عملاً استراحت نمی‌کنم. نماز صبح که می‌خوانم، دیگر نمی‌خوابم و از همان زمان تا حدود ساعت ۹ یا ۱۰ صبح، زمانی که سایر اعضای خانواده در حال استراحت هستند، به انجام کارهایم و نوشتن مقاله می‌پردازم. حتی در ایامی مانند تعطیلات نوروز، بارها پیش آمده که از سفر صرف‌نظر کرده‌ام و به‌جای آن، کارهای پژوهشی دانشجویان را انجام داده‌ام.

در حال حاضر، شرایط کاری من با بسیاری از مواردی که در بین دانشجویان دکتری رایج است، متفاوت است. معمولاً دانشجویان دکتری با این مشکل مواجه‌اند که رساله آن‌ها آماده است؛ اما مقاله ندارند و نمی‌توانند دفاع کنند. در حالی که در مورد دانشجویان من، شرایط برعکس است. دانشجویی دارم که مقاله‌اش آماده است؛ اما هنوز برای دفاع اقدام نکرده است. حتی دانشجویی دارم که در سال ۲۰۲۰ مقاله چاپ کرده و هنوز دفاع نکرده است. دانشجوی دیگری دارم که تاکنون دو مقاله از او چاپ شده و سه مقاله دیگر نیز با راهنمایی من منتشر شده؛ اما هنوز برای دفاع اقدام نکرده است. این نشان می‌دهد که واقعاً برای کار دانشجویان وقت می‌گذارم.

برخی معتقدند در رشته شیمی و بخشی از رشته‌های مهندسی و علوم پایه این امکان را دارند که با انجام کارهای تحقیقاتی، البته نه بدون زحمت، خروجی‌های علمی و مستندات پژوهشی خود را افزایش دهند و در این رشته‌ها امکان چاپ مقاله ساده‌تر است. نظر شما در این خصوص چیست؟

خیر. چاپ مقاله در حوزه شیمی واقعاً کار سختی است. این‌گونه نیست که هر ماده‌ای را با هم ترکیب کنید و به‌راحتی یک واکنش منجر به تولید نتیجه مطلوب شود. برخلاف آنچه گاهی گفته می‌شود، این کار اصلاً ساده نیست.

این‌که گفته می‌شود شیمی‌دان‌ها مقالات زیادی چاپ می‌کنند، یکی از دلایلش تنوع بسیار بالای مواد شیمیایی، محصولات و کاربردهای آن‌هاست. تقریباً تمام صنایع، از صنایع فولاد و ذوب‌آهن گرفته تا پالایشگاه‌ها، پتروشیمی، نساجی، صنایع غذایی و بسیاری حوزه‌های دیگر، به مواد شیمیایی و به‌ویژه کاتالیزورها نیاز دارند. به همین دلیل، رشته شیمی این امکان را دارد که با صنایع و رشته‌های مختلف همکاری کند و در حوزه‌های متنوعی ورود داشته باشد.

در حال حاضر با یک گروه پژوهشی از کشور چین همکاری دارم. این گروه خودشان بنده را انتخاب کرده‌اند و این‌گونه نبوده که من آغازگر مکاتبه باشم. حدود چهار تا پنج سال است که این همکاری ادامه دارد. اعضای این گروه عمدتاً در حوزه سرطان فعالیت می‌کنند. شاید جالب باشد بدانید مقالات و نتایج پژوهشی خود را برای من ارسال می‌کنند تا از نظر علمی روی آن‌ها کار کنم. دلیل این همکاری آن است که رادیکال‌های آزادی که برای از بین بردن تومورهای سرطانی تولید می‌شوند، در حوزه کاری من نیز کاربرد دارند. من از همین روش‌ها برای حذف آلاینده‌های آلی موجود در آب استفاده می‌کنم. یکی از زمینه‌های اصلی فعالیت من، حذف آلاینده‌های آب و تصفیه پساب‌هاست؛ به‌گونه‌ای که بتوان حداقل آن‌ها را برای مصارف کشاورزی آماده‌سازی کرد.

لطفاً در خصوص زمینه‌های علمی فعالیت خود توضیح دهید. در این سال‌ها بیشتر بر چه موضوعاتی متمرکز بوده‌اید و دلیل انتخاب آن‌ها چه بوده است؟

در ابتدای فعالیت‌های پژوهشی، تمرکز اصلی من بیشتر بر الکتروشیمی و الکتروکاتالیز بود. به‌تدریج، با توجه به این‌که مشکل آب به یک مسئله جهانی تبدیل شد و مشکلات زیست‌محیطی به‌طور چشمگیری افزایش یافت، به‌ویژه آلودگی آب که به‌صورت انفجاری رشد کرده است، تصمیم گرفتم مسیر کاری خود را تغییر دهم.

نکته جالبی وجود دارد که بد نیست به آن اشاره کنم. گفته می‌شود حدود ۷ درصد از آب‌های کره‌زمین آب شیرین هستند. از همین مقدار نیز بخش قابل توجهی، به دلیل قرار گرفتن در قطب‌ها یا اعماق زمین، عملاً غیرقابل دسترس است و تنها حدود ۳ درصد از آب‌های جهان قابل استفاده است؛ آبی که ما هر روز آن را بیش از پیش آلوده می‌کنیم. آماری را مطالعه کرده بودم که نشان می‌داد میزان آلودگی‌ای که بشر از ابتدای خلقت تا حدود ۶۰ سال پیش وارد محیط‌زیست کرده، تقریباً معادل آلودگی‌ای است که تنها در ۶۰ سال اخیر و با پیشرفت تکنولوژی به محیط‌زیست تحمیل شده است، بلکه حتی از آن نیز فراتر رفته است.

در همان زمان به این نتیجه رسیدم که باید زمینه کاری خود را به سمت مسائل زیست‌محیطی سوق دهم. به همین دلیل وارد حوزه فتوکاتالیست‌ها شدم. فتودیگریشن (Photodegradation) یا فتوکاتالیتیک دیگریشن (Photocatalytic Degradation) به معنای تخریب نوری با استفاده از کاتالیزورهاست. در این فرایند، از یک کاتالیزور برای افزایش سرعت واکنش در حضور نور استفاده می‌شود و در نتیجه، مجموعه‌ای از رادیکال‌های فعال یا رادیکال‌های آزاد تولید می‌شوند؛ گونه‌هایی که دارای الکترون تک هستند. این رادیکال‌ها به آلاینده‌های آلی موجود در آب حمله کرده و آن‌ها را تجزیه می‌کنند.

در نهایت، مولکول‌های بزرگ و سمی به ترکیبات ساده و غیرمضر مانند آب و دی‌اکسیدکربن تبدیل می‌شوند که هدف نهایی فرایند فتوتخریب نیز همین است. من نیز زمینه کاری خود را در همین راستا تعریف کردم و شروع به طراحی و ساخت کاتالیزورهایی کردم که بتوانند این فرایند را به‌خوبی انجام دهند. تلاش ما بر این بوده است که از کاتالیزورهایی با سازگاری بیشتر با محیط‌زیست استفاده کنیم؛ مانند ترکیبات آهن، روی و مس که سمیت کمتری دارند.

همچنین در این مسیر از کاتالیزورهایی استفاده کردیم که انرژی مورد نیاز برای فعال‌سازی آن‌ها پایین‌تر باشد تا بتوان از منبع طبیعی و خدادادی نور خورشید استفاده کرد. در این حوزه فعالیت‌های گسترده‌ای انجام دادیم و نمونه‌هایی که مورد استفاده قرار می‌دادیم، عمدتاً به‌صورت پودری بودند که عملکرد مناسبی نیز از خود نشان دادند.

با این حال، یک مشکل در این روش وجود دارد. در پایان فرایند، اگر بخواهیم پسابی که از فاضلاب استفاده شده است را تصفیه کنیم، جداسازی کاتالیزور جامد دشوار است. اخیراً فعالیت‌های پژوهشی خود را به این مسئله متمرکز کرده‌ام. هدف این است که دیگر از کاتالیزور پودری استفاده نکنیم و آن را روی یک بستر مستقر کنیم؛ برای مثال روی بستر شیشه‌ای یا پلیمری. این نمونه‌های ثابت را می‌توان در فاضلاب یا پساب قرار داد و با تابش نور خورشید، فعالیت مشابه نمونه پودری انجام می‌شود. در پایان، می‌توان به‌راحتی نمونه‌ها را از محلول خارج کرد و دیگر نیاز به جدا کردن پودر و مشکل آلودگی ناشی از آن نخواهد بود. این زمینه تحقیقاتی می‌تواند کاربردی شود و امیدواریم در مقیاس صنعتی نیز امکان اجرای آن فراهم شود.

موفق به عملیاتی کردن این تحقیق شده‌اید؟ آن نمونه پودری استفاده شد؟

در حال حاضر دو دانشجوی جدیدم روی پروژه پساب کار می‌کنند و ما در مرحله آزمایشگاهی قرار داریم. نتایج بسیار خوبی کسب کرده‌ایم و امیدواریم که این روش را در سیستم‌های فاضلاب در حال جریان، در حضور نور خورشید و در مقیاس آزمایشگاهی به کار بگیریم. درنهایت قصد داریم این کار را به مقیاس صنعتی گسترش دهیم.

مذاکره یا صحبتی برای تجاری شدن آن نداشته‌اید؟

خیر.

در این چند سال موارد و تحقیقاتی داشتید که به تجاری‌سازی برسد؟

خیر در این زمینه فعالیتی نداشته‌ام.

بنابراین ارتباط شما با صنعت چندان قوی نیست.

یکی از دلایل این است که دانشجویانی که به سراغ من می‌آمدند و فعالیت پژوهشی داشتیم باعث می‌شدند که به این سمت حرکت نکنم. ببینید، ما شعار ارتباط با صنعت را زیاد می‌دهیم، ولی متأسفانه گفته می‌شود که دانشجوی دکتری تا مقاله نداشته باشد نمی‌تواند دفاع کند. من هم نمی‌توانم دانشجوی دکتری را تا رسیدن به یک کار صنعتی نگه دارم، چه به نتیجه برسد و چه نرسد. بنابراین مجبورم روی پروژه‌های آزمایشگاهی کار کنیم تا حداقل حاصل کار دانشجو منجر به مقاله‌ای شود که بتواند با آن دفاع کند. یک مشکل دیگر در کشور ما وجود دارد؛ اغلب نتایج منفی به‌عنوان پاسخ معتبر تلقی نمی‌شوند، درصورتی که نتیجه منفی خود نوعی پاسخ است. بسیاری انتظار دارند حتماً نتیجه مثبت حاصل شود، در حالی که نتیجه منفی نیز می‌تواند به دیگران نشان دهد که این مسیر دیگر ادامه نیابد و خودش پاسخ پژوهشی محسوب می‌شود. متأسفانه فرهنگ پذیرش پاسخ منفی هنوز در کشور ما جا نیفتاده است.

با توجه به حجم دانشجویان تحت نظر شما، طبیعتاً امکان ایجاد یک تیم علمی یا هسته پژوهشی روی یک موضوع خاص و حتی رسیدن به یک فناوری یا دستاورد مشخص فراهم است؛ چراکه هم خود شما وقت می‌گذارید و هم با تعداد زیادی دانشجوی فعال ارتباط دارید. چنین مدلی در کشور بسیار کم است و تعداد اندکی از استادان برجسته توانایی دارند در تیم خود، هم از دیگر استادان و هم از دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد استفاده کنند و مسائل پژوهشی را به سمت یک نتیجه یا دستاورد مشخص هدایت کنند. شما در این سال‌ها توانسته‌اید به چنین هسته علمی یا تیم پژوهشی دست پیدا کنید؟ و از سوی دیگر، در انتخاب موضوعات و سوژه‌هایی که برای دانشجویان در نظر می‌گیرید، چقدر سعی می‌کنید مسائل نزدیک به چالش‌های روز باشند؟

من اکنون یک تیم کوچک تشکیل داده‌ام که شامل دو زیرتیم است. یک تیم در زمینه زیست‌محیطی و روی تصفیه پساب‌ها و استفاده بهینه از آن‌ها فعالیت می‌کند. تیم دیگر که در حال شکل‌گیری است که مربوط به دانشجویان دکترای شیمی دارویی می‌شود. در این حوزه، من روی سیستم‌های آهسته‌رهش دارو کار کرده‌ام؛ به‌گونه‌ای که دارو روی یک بستر مناسب قرار می‌گیرد و با استفاده از میدان‌های الکتریکی یا مغناطیسی به اندام هدف هدایت می‌شود. در محل موردنظر، دارو به‌آرامی آزاد شده و اثر خود را اعمال می‌کند، در حالی که میزان دفع آن بسیار کم است. در این زمینه، با توجه به همکاری با گروه تحقیقاتی چینی در حوزه تومورهای سرطانی، قصد دارم پروژه‌های کاربردی در زمینه شیمی دارو انجام دهم.

قبول دارید یکی از چالش‌های کشور ما این است که مسائل پژوهشی اغلب به‌طور مستقیم با نیازها و چالش‌های واقعی جامعه مرتبط نیستند؟

دقیقاً همین‌طور است. بخشی از مشکل به ذهنیت صنعت بازمی‌گردد؛ بسیاری از صنایع حاضر نیستند هزینه لازم برای پژوهش را پرداخت کنند. یک مشکل دیگر نیز این است که اگر دانشجوی دکتری روی پروژه‌ای کاربردی کار کند، گاهی دیگر نیازی به انتشار مقاله نیست و کافی است که صنعت نتیجه کار را تأیید کند. اگر صنعت بتواند چنین روشی را به‌عنوان ملاک قرار دهد، می‌تواند هدایت خوبی برای پژوهش‌های کاربردی ایجاد کند.

نمونه‌ای در دنیا دیده‌اید که با این روش دانشجویان دکتری فارغ‌التحصیل شوند؟

بله در کشورهای دیگر چنین مواردی وجود دارد.

در فضای فعلی مراکز آموزش عالی استاد برای دریافت ترفیع و ارتقای علمی، طبیعتاً نیازمند افزایش تعداد مقالات و استنادات است و هرچه گزارش‌های علمی قوی‌تری ارائه شود، مسیر ارتقا سریع‌تر طی می‌شود. با توجه به اینکه شما جزء استادان پرمقاله و پراستناد دانشگاه آزاد هستید، این سازوکار تا چه اندازه بر نحوه واکنش و فعالیت‌های علمی استادان تأثیرگذار است؟ و تا چه حد این فضا موجب شده که مسائل، موضوعات و دغدغه‌های ذهنی اعضای هیئت‌علمی از نیازها و چالش‌های واقعی جامعه فاصله بگیرد؟

فرمایش شما می‌تواند صحیح باشد. ممکن است برخی افراد صرفاً به فکر ارتقا و افزایش تعداد مقالات باشند، اما تجربه من متفاوت است. زمانی که من استادتمام شدم -که فکر می‌کنم حدود سال ۱۳۹۴ بود- حس عجیبی به من دست داد. با خودم فکر کردم که با وجود این عنوان علمی و مقام، واقعاً چیزی بلد نیستم و همین احساس باعث شد فعالیت‌هایم بسیار بیشتر شود. اگر هدف من تنها ارتقا بود، پس از رسیدن به استادتمام باید فعالیتم کاهش می‌یافت. حتی یکی از مسئولان دانشگاه به من گفت: «شما دیگر استادتمام شده‌اید، چرا هنوز فعال هستید؟» و من پاسخ دادم که فعالیت من صرفاً برای خودم نیست، بلکه مسئولیتی در قبال دانشگاه و دانشجویان دارم. به همین دلیل بعد از استادتمام شدن، فعالیت من دو تا سه برابر قبل شد. دیگر برای من امتیاز مقاله یا ارتقا اهمیتی نداشت، بلکه هدفم رضای خدا و خدمت به دانشجویان و جامعه بود. هر موفقیتی که کسب کردم، اعتقاد دارم فضل و برکت الهی بوده و همواره سعی کرده‌ام این نگاه را در کارهای علمی خود حفظ کنم.

من یک نکته را خدمت شما عرض کنم. متأسفانه در جامعه با دانشگاه آزاد به‌طور سیاسی برخورد می‌شود. شاید به این موضوع توجه نکرده باشید، اما اگر وضعیت تحصیلی تا مقطع دیپلم را بررسی کنیم، وقتی یک دانش‌آموز بخواهد مدرسه غیرانتفاعی انتخاب کند، نگاه‌ها متفاوت است؛ اما در دانشگاه قضیه برعکس می‌شود. دانشگاه آزاد نباید این‌قدر تفاوت دیدگاه‌ها از دیپلم به مقاطع بالاتر داشته باشد.

واقعیت این است که دانشگاه آزاد اکنون عملکرد بسیار خوبی دارد. برای مثال، در دانشگاه آزاد واحد شهرضا، دو شرکت دانش‌بنیان داخل دانشگاه مشغول به تولید هستند و یکی از آن‌ها به بهره‌برداری رسیده است. این واحد دانشگاهی که حدود ۸۰ کیلومتر از مرکز استان فاصله دارد، در جنوب اصفهان قرار دارد و سه شرکت دانش‌بنیان فعال دارد که به تولید رسیده‌اند.

متن کامل این گفت‌وگو را در سایت «فرهیختگان آنلاین» بخوانید.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

آگهی حراج عمومی یک‌مرحله‌ای به شماره ۰۵/م/۱۴۰۴

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی
آگهی حراج عمومی یک‌مرحله‌ای به شماره ۰۵/م/۱۴۰۴
فروش یک دستگاه چیلر فرسوده موتورخانه قدیم سازمان
-شماره ۳۰۰۴۰۰۳۰۵۱۰۰۰۰۰۵ سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)
- این سازمان در نظر دارد یک دستگاه چیلر فرسوده موتورخانه قدیمی خود را به شرح مندرج در آگهی حراج و با لحاظ موارد ذیل به فروش برساند:
۱) **نوع فراخوان:** حراج عمومی یک‌مرحله‌ای
۲) **محل، زمان و مهلت دریافت و ارائه اسناد:** متقاضیان می‌توانند از سامانه ستاد www.setadiran.ir در مهلت ذیل اسناد را دریافت و در تاریخ مقرر ارائه نمایند.
- تاریخ انتشار حراج در سامانه ستاد: از ساعت ۱۶ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۳ تا ساعت ۱۶ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۶
- مهلت بازدید حراج: از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۴ تا روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۶ از ساعت ۹ صبح لغایت ۱۵ بعدازظهر
- مهلت ارائه پیشنهاد در سامانه ستاد: از ساعت ۸ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۶ تا ساعت ۱۶ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۶
۳) **نوع و مبلغ تضمین شرکت در حراج:** فیش واریز نقدی الکترونیکی از درگاه سامانه ستاد به مبلغ: ۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
۴) **نام و نشانی حراج‌گذار:** خیابان شریعتی، پایین‌تر از پل سیدخندان، روبه‌روی خیابان شهید قندی ورودی هفده پردیس وزارتخانه ساختمان مرکزی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی
شماره تماس اداره خرید و قراردادها: ۸۹۶۶۲۵۲۹ - ۸۹۶۶۲۵۸۳-۰۲۱ و شماره تماس واحد پشتیبانی: ۰۹۱۰۷۳۲۲۴۹۶
WWW.CRA.IR
شماره شناسه ۲۰۷۲۳۴۶ - شماره م.الف ۳۴۷۶

مجری انحصاری تبلیغات دانشگاه آزاد اسلامی
کانون تبلیغاتی سپهر جوان
۰۹۳۹۸۸۸۸۶۹۹